Brieven
1913-1963

C.S. LEWIS

BRIEVEN

1913-1963

Geselecteerd en vertaald door Arend Smilde

Uitgeverij Van Wijnen – Amersfoort

ISBN: 978 90 5194 649 9

© 2026 Uitgeverij Van Wijnen, Amersfoort

Published by Uitgeverij van Wijnen under license from The CS Lewis Company Ltd.
The Collected Letters of C. S. Lewis, Volume I: Family Letters 1905-1931. Copyright © 2004 by C. S. Lewis Pte Ltd.
The Collected Letters of C. S. Lewis, Volume II: Books, Broadcasts, and the War, 1931–1949. Copyright © 2004 by C. S. Lewis Pte Ltd.
The Collected Letters of C. S. Lewis, Volume III: Narnia, Cambridge and Joy 1950-1963. Copyright © 2007 by C. S. Lewis Pte Ltd.

Voor meer informatie, zie www.cslewis.com.

Behoudens uitzonderingen krachtens de Auteurswet van 1912 mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.
Voor het maken van kopieën uit deze uitgave, ook voor zover toegestaan door de Auteurswet, zijn vergoedingen verschuldigd. Voor betaling van vergoedingen en voor toestemming voor het overnemen van gedeelten in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken wende men zich tot de uitgevers. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

Omslagontwerp: vonkk.studio – Sander Weeteling
Vormgeving: Andries Mol

Inhoudsopgave

Woord vooraf 7

Levensloop van C.S. Lewis in jaartallen 13

Brieven, 1913-1963 20

Correspondenten 501

Genoemde werken van Lewis, Engels en Nederlands 512

Register 516

Woord vooraf

Deze vertaalde selectie van bijna 500 brieven en brieffragmenten van de Iers-Engelse schrijver C.S. Lewis (1898-1963) is op het eerste gezicht misschien groot, maar is klein in vergelijking met de driedelige *Collected Letters* waaruit de keuze gemaakt is. Die grote Engelse brieveneditie verscheen in de jaren 2000-2006 en bevat ruim 3200 brieven, meestal volledig en in de vroege jaren soms heel lang. Maar ook dat is waarschijnlijk nog lang niet de helft van alle brieven die Lewis schreef.

Het is alsof lezen en schrijven voor Lewis net zo gemakkelijk en vanzelfsprekend was als in- en uitademen, en alsof het ook bijna net zo'n vitale functie was. De omvang van zijn brievenwerk is op zichzelf natuurlijk geen reden om het uit te geven. Die reden ligt in de kwaliteit en, binnen zekere grenzen, de veelzijdigheid ervan. De kwaliteit bewijze zichzelf, hopelijk ook in vertaling. De veelzijdigheid, in een brievenboek allicht toch al groter dan in menig ander boek, kreeg in het geval van Lewis halverwege zijn schrijversloopbaan een impuls van de sterk groeiende omvang en diversiteit van zijn briefcontacten. Hij werd een Bekende Engelander, een volksschrijver voor alle rangen en standen en leeftijden, en dat heeft hij als briefschrijver geweten – te meer omdat hij bleef proberen iedereen persoonlijk antwoord te geven.

Postuum is de reputatie van Lewis meer en meer exclusief verbonden geraakt met zijn zevendelige serie kinderboeken over het land Narnia, en met J.R.R. Tolkien, die een vriend van hem was en een van de grootste bestsellers aller tijden schreef – een project van vele jaren dat Tolkien naar eigen zeggen niet zou hebben voltooid zonder de voortdurende aanmoediging van Lewis. Maar het zou een vergissing zijn te denken dat het leven en werk en de brieven van Lewis vooral door deze twee gegevens werden gestempeld. Weliswaar was *fantasy* duidelijk zijn ding. Als er geen noodzaak van een betaalde baan was geweest, zou hij vrijwel ze-

ker een bekende auteur in dat genre zijn geworden. Anders gezegd: dan zou hij, als publieke figuur, zo'n auteur en niets anders zijn geworden. In werkelijkheid onderscheidde hij zich ook op twee heel andere manieren.

Ten eerste was daar de vruchtbare manier waarop lezen en schrijven bij hem samenhingen, en waar hij zijn werk van maakte. De vergelijking van lezen en schrijven met in- en uitademen gaat hier eigenlijk mank, want uitgeademde lucht is opgebruikt en moet ververst worden. Wat Lewis als lezer inhaleerde, kwam als het ware met toegevoegde zuurstof naar buiten. Hij had van jongs af een talent om over alles wat hij las, en dat was verbazingwekkend veel, verhelderend en enthousiasmerend te schrijven. Na zijn studie zocht hij in principe een academische baan in de wijsbegeerte en daar had hij zeker goede papieren voor. Door omstandigheden werd het literatuurgeschiedenis en dat was hem op het lijf geschreven. Zijn eerste grote publicatie op dit gebied, *The Allegory of Love: A study in Medieval tradition* (1936), kreeg zeer lovende recensies en een prijs van de British Academy voor uitmuntend werk in de vroege Engelse taal- en letterkunde. Later schreef hij voor de Oxford History of English Literature een lijvig deel over de zestiende eeuw, en na bijna drie decennia in Oxford werd hij in Cambridge hoogleraar in de Engelse literatuur van Middeleeuwen en Renaissance. Op zijn sterfdag, 22 november 1963, ontving hij van een Franse universiteit (Lyon) in absentia zijn vierde eredoctoraat in de letteren.

Ten tweede werd hij in 1931 christen, en ongeveer tien jaar later bleek dat hij een groot publiek wist te boeien als schrijver en spreker over het christelijk geloof. Deze betrekkelijk late en verrassende wending in zijn publieke loopbaan, in de beginjaren van de Tweede Wereldoorlog, is voor een deel wellicht te verklaren uit de oorlogsomstandigheden en de toenmalige status van de radio en de taakopvatting van de BBC. Maar daar is duidelijk niet alles mee gezegd. De radiolezingen van Lewis hebben in hun naoorlogse editie als *Mere Christianity* (1952; Ned. *Onversneden christendom*) geleidelijk de status gekregen van een christelijke klassieker, en iets dergelijks geldt voor zijn grootste verkoopsucces uit de oorlogsjaren, *The Screwtape Letters*, dat als *Brieven uit de hel* sinds 1947 ook in Nederland tot op vandaag onafgebroken in de handel is gebleven. Het eerste van de in totaal vijf eredoctoraten die Lewis ontving was er een in de theologie, in 1947; en in sommige kringen heeft hij meer en meer het prestige van een moderne kerkvader gekregen.

Maar los van alle reputaties die er voor of na zijn dood met zijn naam verbonden raakten is het meest unieke en indrukwekkende van C.S. Lewis waarschijnlijk toch de ernst en kracht, diepte, breedte en algehele doordachtheid en samenhang van zijn christelijke overtuiging – het resultaat van die eerdere, niet-publieke wending, begin jaren dertig – en de flair, de helderheid, de puntigheid, de verbeeldingskracht en de mensenkennis waarmee hij daarvan getuigde. De overlap tussen zijn verschillende publieke gezichten en (voor de goede verstaander) de complete versmelting daarvan tot één gezicht, gaan waarschijnlijk terug op die wending en op die overtuiging. In de gedenksteen met zijn naam die vijftig jaar na zijn dood werd toegevoegd aan de Poet's Corner van Westminster Abbey is dan ook een citaat gebeiteld waarin hij die christelijke overtuiging verwoordt.

In hoeverre dit ook het voornaamste is van een algemene bundel brieven van C.S. Lewis moet iedere lezer natuurlijk voor zichzelf uitmaken. Het pure plezier van schrijven en lezen speelt vaak een belangrijk partijtje mee. En ook al is Lewis als profeet en kopstuk van woordcultuur vandaag een roepende in de woestijn, het is toch een sterk geluid. We doen er hoe dan ook goed aan om bij aanvang van dit leesfeest even stil te staan bij het autobiografisch gehalte ervan. De driedelige Engelse brieveneditie, bezorgd door Walter Hooper, had geen andere pretentie dan in de toenmalige omstandigheden zo compleet mogelijk te zijn. Het ging niet om een bepaald aspect of onderdeel van Lewis' leven en werk. Nu ook niet. Deze Nederlandse selectie geeft een zo compleet mogelijk beeld van het grotere geheel, weliswaar met een aantal uitgeeftechnische restricties en zonder al te veel herhalingen. Een chronologisch geordend levenswerk-in-brieven van één persoon heeft vanzelf een autobiografisch effect, en dit is vaak wellicht nog versterkt in de toelichtingen. Maar deze hulpmiddelen dienen in principe alleen om de minimaal nodige context te bieden, nodig voor een goed begrip van de brieven. Indachtig de richtlijn van Lewis om bij schrijvers vooral te letten op wat zij schreven, heb ik de verschijning van bijna al zijn boeken vermeld op hun chronologische plaats. Dat deed ik ook wanneer het boek in kwestie niet direct van belang is voor de volgende brief. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor zijn aantreden als voorzitter van de Socratic Club, begin 1942. Deze club vormde jarenlang een belangrijke publieke activiteit van Lewis, maar in de *Collected Letters* komt daar weinig van terug.

Het biografische beeld dat uit de brieven oprijst kan interessant zijn, soms ook als aanvulling op een echte biografie, maar compleet is dat beeld natuurlijk niet. Voor de brievenboeklezer kan een correspondent zomaar uit het zicht raken vanaf het moment dat hij of zij voor Lewis juist dichterbij kwam, dat wil zeggen: in Oxford kwam wonen. Zijn contact met Tolkien, bijvoorbeeld, was van begin tot einde een Oxfordse aangelegenheid, dus schreef hij weinig brieven aan Tolkien. Een andere belangrijke vriend, Owen Barfield, kwam in 1919 met Lewis in contact, verliet Oxford in 1925, en ontving voor zover bekend zijn eerste brief van Lewis in januari 1926. Enzovoort. Als het gaat om de lange weg van Lewis naar geloof in God en vervolgens naar 'onversneden' christelijk geloof, geven de brieven een interessante aanvulling op zijn twee autobiografische boeken. Maar er zou meer aanvulling mogelijk zijn, zoals zijn dagboek uit de jaren 1922-1927 en een onvoltooid bekeringsverhaal van ongeveer een halfjaar voordat hij christen werd.

Bij het selecteren van brieven en brieffragmenten voor deze Nederlandse bundel golden twee belangrijke restricties. Ten eerste waren er, verspreid over allerlei publicaties, al heel wat brieven van Lewis in het Nederlands vertaald. Die zijn overgeslagen. Ten tweede waren er drie individuele correspondenten die elk voor zich goed zouden zijn voor een toekomstige afzonderlijke uitgave, in twee gevallen compleet met hun bewaard gebleven brieven *aan* Lewis. Zo'n uitgave zou minder aantrekkelijk worden als er veel doublures in stonden. Daarom zijn (met één kleine uitzondering) alle brieven aan deze correspondenten overgeslagen. Het ontbreken van deze beide categorieën, samen goed voor 414 brieven, doet ongetwijfeld afbreuk aan het representatieve karakter van de nu voorliggende bundel. Maar de overweging dat er meer dan genoeg moois en ook genoeg variatie overblijft gaf de doorslag.

Reeds vertaald en gepubliceerd zijn de brieven aan Sheldon Vanauken, opgenomen in zijn autobiografische boek *Getroffen door genade* (1998); aan Mary Willis Shelburne, in *Brieven aan Mary Willis* (1998); aan allerlei jeugdige correspondenten, in *Liefs van C.S. Lewis: brieven aan kinderen* (2000); aan diverse correspondenten, in een serie die in de periode 2005-2009 verscheen in de nummers 37, 45, 47, 49, 52 en 54 van het tijdschrift *Liter*; en aan diverse kranten en tijdschriften, onder het kopje 'Geachte redactie' in *De tijdloze kern* (2016). De drie correspondenten die zijn overgeslagen om de weg naar vervolgpublicaties vrij

te houden zijn Alan 'Bede' Griffiths, die in deze bundel soms ter sprake komt; de schrijfster Dorothy L. Sayers, hier vertegenwoordigd door één briefje van Lewis; en de Italiaanse monnik Giovanni Calabria uit Verona, die de laatste zeven jaar van zijn leven in het Latijn met Lewis correspondeerde. Sommige brieven, ten slotte, zijn overgeslagen omdat ze te veel toelichting zouden vragen. Een zekere graad van onbegrijpelijkheid lijkt me overigens toelaatbaar, want inherent aan egodocumenten en hopelijk een deel van de charme.

Aan de driedelige *Collected Letters* gingen twee eerdere edities vooraf: de *Letters of C.S. Lewis* uit 1966, bezorgd door zijn broer Warnie, en een uitgebreide editie daarvan uit 1988, bezorgd door Hooper onder de titel *Letters*. Voor sommige brieven is geen andere bron meer voorhanden dan de editie van 1966, waarin sommige correspondenten een pseudoniem kregen.

In een vroeg stadium van de plannen voor dit boek werd gekozen voor een omvang van ongeveer 550 bladzijden. Die ruimte heb ik zo goed mogelijk willen benutten. Het meest efficiënt leek een toelichting die verschillende vormen aanneemt:

- voetnoten,
- korte stukjes *cursieve* tekst, ingevoegd tussen afzonderlijke brieven,
- in de brieftekst {*cursief en tussen accolades*} ingevoegde woorden dan wel zeer korte toelichtingen of verwijzingen,
- een lijst van correspondenten met enige relevante informatie indien mogelijk,
- een Engels-Nederlandse titellijst van alle genoemde publicaties van Lewis,
- geboorte- en sterfjaar bij zoveel mogelijk namen in het register, en soms een aanvullende bijzonderheid, wanneer die niet of moeilijk uit de brieven of toelichtingen is af te leiden
- het hierna volgende chronologische overzicht van Lewis' leven.

Tot midden 1943 worden nieuwe correspondenten met een voetnoot geïntroduceerd, daarna sporadisch. Informatie over *alle* historische en eigentijdse personen, boeken en gedichten die in de brieven ter sprake komen zou te veel van het goede worden; de lijst van correspondenten en het register mogen hier de nodige hulp bieden.

Boektitels van Lewis heb ik niet vertaald, ongeacht of er een verta-

ling van bestaat; hier geeft de Engels-Nederlandse titellijst uitkomst. Eén vertaalprobleem schuif ik geheel naar de lezer door: de aanhef. De schaal die loopt van het abstracte *Sir* zonder meer en *Dear Sir/Madam* via *Dear Mr./Mrs./Miss+*achternaam, *Dear*+achternaam (dit nooit bij vrouwen) en *My Dear*+achternaam tot *My Dear*+voornaam of zelfs *Dear Old*+bijnaam of koosnaam laat zich niet goed naar een andere taal overzetten. Wie het toch probeert haalt zich, denk ik, onnodige moeilijkheden op de hals met een potsierlijk resultaat of in elk geval meer verlies dan winst. Hetzelfde geldt voor de afsluitende formules, die overigens zijn weggelaten bij brieffragmenten waarin het einde van de brief ontbreekt.

Arend Smilde
juni 2026

Levensloop van C.S. Lewis in jaartallen

1898 Op 29 november wordt Clive Staples Lewis in Belfast geboren als tweede zoon en laatste kind van de advocaat Albert Lewis en de domineesdochter Florence Hamilton. Hun huis is vol boeken en zij lezen veel. De eerste zoon, Warren Hamilton Lewis ('Warnie') werd geboren in juni 1895.

1903 Clive wil voortaan 'Jack' heten en krijgt zijn zin. In de zomer is hij meestal een maand met broer en moeder aan zee; zijn vader blijft thuis om te werken. Beide jongens krijgen tot ongeveer hun tiende jaar thuisonderwijs van hun moeder en een gouvernante.

1905 Het gezin verhuist naar een nieuw huis, 'Little Lea', aan de oostrand van Belfast.

1908 In augustus sterft Flora Lewis aan kanker. Jack gaat in september naar een Engelse kostschool in Watford, nabij Londen. Het onderwijs is zeer slecht; de hoofdonderwijzer is buitengewoon wreed en zou later officieel krankzinnig worden verklaard.

1910 De school in Watford wordt opgeheven. Na de zomer bezoekt Jack enkele maanden een dagschool in Belfast.

1911 In januari gaat hij naar een Engelse *Preparatory School*, Cherbourg House in Malvern, nabij de grens met Wales. In deze schoolperiode neemt hij afscheid van het christelijk geloof. Het onderwijs is goed. Thuis schrijft en illustreert hij verhalen over 'Dierenland' en 'Boxen'.

1913 In september gaat hij naar de *Public School* in Malvern, het Malvern College. Hij heeft het hier slecht naar zijn zin en wil van school af.

1914 Jack maakt in Belfast kennis met overbuurjongen Arthur

Greeves, die zijn enthousiasme voor Noorse mythologie deelt. In september gaat hij naar een privéleraar, Kirkpatrick, in Zuid-Engeland. Zijn broer Warnie is beroepsmilitair en vertrekt in november als officier naar Frankrijk.

1916 Kirkpatrick, een gepensioneerde leraar, maakt melding van de ongekende leeshonger en belezenheid van 'Clive'. Jack schrijft gedichten, en ontdekt de auteur George MacDonald door het lezen van *Phantastes*. Hij schrijft verhalen en gedichten en veel brieven aan Arthur Greeves.

1917 Hij neemt afscheid van Kirkpatrick en vertrekt naar Oxford (University College). Door wiskundig onvermogen zakt hij voor een toelatingsexamen, maar hij studeert korte tijd en neemt dan (vrijwillig) militaire dienst in een universitair oefenkorps voor officieren. Daar ontmoet hij Paddy Moore en diens moeder, Janie Moore-King; in november gaat hij als tweede luitenant naar het front in Noord-Frankrijk.

1918 In april raakt hij gewond; de volgende maand gaat hij naar Engeland om te herstellen. Daar blijft hij voor de rest van de oorlog. Zijn vader komt hem niet bezoeken; Jack zoekt en heeft veel contact met Janie Moore (Paddy is in Frankrijk gesneuveld). Hij reviseert oude gedichten, schrijft nieuwe, en stelt een bundel samen.

1919 In januari keert hij terug naar Oxford en begint de studie *Literae humaniores* (klassieke talen, literatuur en filosofie); in maart verschijnt zijn dichtbundel *Spirits in Bondag*e. Hij ontmoet diverse goede vrienden, onder wie Owen Barfield, die de eerstvolgende tien jaar zijn voornaamste gesprekspartner is over literaire en wijsgerige zaken.

1920 Lewis slaagt in maart met een *First Class degree* (cum laude) voor het eerste deel van zijn studie. Hij heeft inmiddels een buitenechtelijke relatie met Janie Moore, die sinds 1907 de facto gescheiden is. Jack neemt zijn intrek bij haar en haar dochter Maureen in Headington, nabij Oxford.

1921 Lewis wint de Chancellor's Prize bij een universitaire essayprijsvraag in Oxford over het onderwerp 'Optimisme'. Zijn levensbeschouwing begint te veranderen van filosofisch materialisme in idealisme.

1922 In april begint hij een dagboek te schrijven en begint ook een episch gedicht, *Dymer*. In augustus voltooit hij zijn studie, opnieuw cum laude. Hij zoekt een betrekking in Oxford, bij voorkeur als filosoof. Om zijn kansen op een academische baan te vergroten begint hij in oktober een tweejarige studie Engelse taal- en letterkunde die hij in één jaar hoopt te voltooien.

1923 In juli voltooit hij de studie Engels cum laude. In de golf van naoorlogse afgestudeerden blijft het moeilijk een baan te vinden. Zijn vader belooft hem nog drie jaar financieel te steunen. Jack probeert zijn samenlevingsverband met Janie Moore geheim te houden voor zijn vader; zijn huishouden leeft in armoede en moet vaak verhuizen. Owen Barfield wordt aanhanger van de Antroposofie.

1924 Jack vindt een betrekking voor één jaar als vervanger van zijn gewezen filosofie-tutor aan het University College, Oxford.

1925 In mei wordt hij aangenomen als Fellow voor Engelse taal- en letterkunde aan het Magdalen College.

1926 In september verschijnt *Dymer*, dat positieve recensies krijgt maar nauwelijks verkocht wordt. Lewis' levensbeschouwing ontwikkelt zich van idealisme tot pantheïsme. Hij ontmoet J.R.R. Tolkien als vakgenoot.

1927 In maart schrijft hij voor het laatst in zijn reeds lang verwaarloosde dagboek. Warnie Lewis vertrekt in het voorjaar als officier naar China. Jack voegt zich bij een Oud-IJslands leesgezelschap van Tolkien.

1928 Lewis begint met een collegereeks over de middeleeuwse *Roman de la Rose*. Een al jaren lopende filosofische controverse met Barfield bereikt in november een hoogtepunt met Lewis' *Summa metaphysica contra anthroposophos*.

1929 Zijn vader krijgt in juli de diagnose kanker en overlijdt op 25 september.

1930 In de zomer verandert zijn pantheïsme definitief in theïsme. Warnie keert terug naar Engeland; ze ontruimen en verkopen het ouderlijk huis en kopen samen met Janie Moore een huis ('The Kilns') in Headington.

1931 In mei wordt Warnie belijdend christen, in september Jack. Warnie gaat in oktober weer naar China.

1932 Lewis begint met een collegereeks over 'Prolegomena van de middeleeuwse poëzie'. Hij schrijft een allegorisch-autobiografisch bekeringsverhaal, *The Pilgrim's Regress*; dit verschijnt het volgende jaar maar wordt weinig verkocht. Warnie gaat met vervroegd pensioen en komt in The Kilns wonen.

1933 Een literaire vriendenkring rond Lewis en Tolkien begint zich de 'Inklings' te noemen; Warnie redigeert in deze jaren de 'Lewis Papers', een ongepubliceerde familiegeschiedenis in elf banden.

1934 George Sayer wordt student bij Lewis en zij worden goede vrienden; vijftig jaar later schrijft Sayer een biografie van Lewis.

1936 Lewis ontmoet Charles Williams; *The Allegory of Love* (over allegorie als voertuig van de verbeeldingskracht), opgedragen aan Owen Barfield, verschijnt en wordt alom geprezen.

1937 Lewis ontvangt de Gollancz Memorial Prize voor *The Allegory of Love*.

1938 In september verschijnt zijn sciencefictionverhaal *Out of the Silent Planet*.

1939 Er verschijnen twee boeken van zijn hand: de academische essaybundel *Rehabilitations* en een polemiek met collega Eustace Tillyard uit Cambridge, *The Personal Heresy*. Aan het begin van de Tweede Wereldoorlog komen geëvacueerde kinderen uit Londen in The Kilns logeren. Ook Charles Williams komt naar Oxford en hij wordt een goede vriend. Eind oktober houdt Lewis in de universiteitskerk voor het eerst van zijn leven een preek.

1940 Warnie gaat als militair naar Frankrijk en keert via Duinkerken terug; in oktober verschijnt *The Problem of Pain*, het eerste populair-theologische werk van Lewis, geschreven op verzoek van de uitgever. Tegelijk verschijnt zijn preek uit 1939 in een bundel *Famous English Sermons*. Hij dient als vrijwilliger bij de Home Guard.

1941 Lewis aanvaardt uitnodigingen om toespraken over het christelijk geloof te houden voor luchtmachtpersoneel en

voor de radio. In een tijdschrift van de anglicaanse kerk, *The Guardian*, verschijnen 'The Screwtape Letters' als feuilleton.

1942 In januari is de eerste bijeenkomst van de universitaire Socratic Club, een forum voor rationeel debat tussen voor- en tegenstanders van het christelijk geloof waar Lewis jarenlang een grote rol speelt. Twee series radiovoordrachten verschijnen in boekvorm als *Broadcast Talks*; ook verschijnen *A Preface to 'Paradise Lost'* en *The Screwtape Letters*. Lewis begint een stroom brieven van lezers te ontvangen die nooit meer stopt.

1943 Er verschijnen drie boeken van Lewis: *Perelandra*, een nieuw sciencefictionverhaal; *Christian Behaviour*, een nieuwe serie radiovoordrachten; en *The Abolition of Man*, een filosofische cultuurkritiek.

1944 De laatste serie radiolezingen verschijnt: *Beyond Personality*. In *The Guardian* begint een nieuwe feuilleton, die begin 1946 in boekvorm verschijnt als *The Great Divorce*: een fantasieverhaal over helbewoners die een uitstapje naar de hemel maken.

1945 In mei overlijdt plotseling Charles Williams; in augustus verschijnt *That Hideous Strength* (het derde en laatste sciencefictionboek, geschreven in 1943).

1946 Lewis maakt een bloemlezing uit het werk van George Macdonald en redigeert een gedenkbundel voor Charles Williams, die eind 1947 verschijnt.

1947 In mei verschijnt *Miracles*, een filosofische verhandeling over de mogelijkheid van wonderen. Thuis heeft Lewis het moeilijk door drankzucht van zijn broer en ouderdomskwalen van Janie Moore.

1948 In de Socratic Club krijgt Lewis kritiek van de filosoof Elizabeth Anscombe op *Miracles*. Hij geeft gedichten van Charles Williams uit onder de titel *Arthurian Torso* en wordt Fellow van de Royal Society of Literature.

1949 *Transposition* verschijnt, een bundel met vijf toespraken waaronder drie preken. De regelmatige bijeenkomsten van de Inklings komen ten einde. Lewis schrijft zijn eerste Narniaverhaal. Er verschijnt voor het eerst een geheel aan Lewis

gewijd boek: *C.S. Lewis, Apostle to the Skeptics* van de Amerikaanse literator Chad Walsh.

1950 Lewis ontvangt de eerste brieven van Joy Gresham-Davidman, een Amerikaanse lezeres van zijn boeken; Janie Moore gaat naar een verzorgingstehuis. In oktober verschijnt het Narniaverhaal *The Lion, the Witch and the Wardrobe*. In deze jaren gaat Lewis regelmatig logeren bij George en Moira Sayer in Malvern, waar nu ook Maureen Moore woont.

1951 Janie Moore sterft in januari. Lewis werkt aan de voltooiing van een groot boek over zestiende-eeuwse Engelse literatuur; intussen verschijnt jaarlijks een nieuw deel van de Narnia-reeks (het laatste in 1956).

1952 Lewis probeert vergeefs een boek over het gebed te schrijven. Joy Gresham komt naar Engeland en heeft haar eerste ontmoeting met Lewis. De vier series radiovoordrachten uit de oorlog worden herzien en gebundeld onder de titel *Mere Christianity*.

1953 In november komt Joy opnieuw naar Engeland, nu met haar twee zoons; haar man, Bill Gresham, woont inmiddels samen met een nicht van haar.

1954 In augustus wordt het huwelijk van Gresham en Davidman ontbonden. In september verschijnt Lewis' meest omvangrijke boek, *English Literature in the Sixteenth Century*; op zijn 56e verjaardag doet hij in Cambridge intrede als hoogleraar Engelse Literatuur van Middeleeuwen en Renaissance.

1955 Lewis wordt lid van de British Academy. Zijn autobiografische bekeringsverhaal *Surprised by Joy* verschijnt in september. Joy Davidman komt met haar twee zoons in Headington wonen.

1956 Het laatste Narniaverhaal, *The Last Battle*, krijgt de Carnegiemedaille voor beste jeugdboek van het jaar. In september verschijnt de roman *Till We Have Faces: A Myth Retold*. In april trouwt Lewis voor de burgerlijke stand met Joy Davidman om haar een verblijfsvergunning te bezorgen. In oktober blijkt dat zij gevorderde botkanker heeft.

1957 Op 21 maart wordt in het ziekenhuis het huwelijk van Jack en Joy kerkelijk ingezegend. De priester, een oud-student van

Lewis, heeft de reputatie van een gebedsgenezer en bidt op zijn verzoek om genezing voor Joy. Aan het eind van het jaar is zij grotendeels genezen.

1958 In juni wordt Joy genezen verklaard. Jack en Joy gaan op vakantie in Ierland; hij zit voor het eerst in een vliegtuig. In september verschijnt *Reflections on the Psalms*.

1959 Lewis wordt lid van de commissie voor herziening van het Psalter van de Anglicaanse Kerk. In de zomer herschrijft hij hoofdstuk 3 van *Miracles* op basis van de kritiek uit 1948. In oktober wordt bij Joy weer kanker geconstateerd.

1960 In januari verschijnt *The Four Loves*, in februari (in Amerika) de essaybundel *The World's Last Night*. In april maakt Lewis met zijn vrouw een korte vakantiereis naar Griekenland; zij sterft op 13 juli. In augustus maakt Lewis dagboeknotities die het volgende jaar onder pseudoniem verschijnen als *A Grief Observed*. In september verschijnt *Studies in Words*.

1961 In oktober stopt Lewis om gezondheidsredenen tijdelijk met werken; hij heeft een operatie nodig maar is er lichamelijk te zwak voor. In diezelfde maand verschijnt *An Experiment in Criticism*, een beschouwing over de vraag wat een goed boek is.

1962 In februari verschijnt *They Asked for a Paper*, een bundel met academische en populair-theologische essays. In april gaat hij weer in Cambridge aan het werk; hij schrijft *The Discarded Image*, gebaseerd op de collegereeks 'Prolegomena' die hij voor het eerst in 1932 gaf.

1963 In het voorjaar schrijft Lewis alsnog een boek over het gebed: *Letters to Malcolm*. Hij krijgt in juli een hartaanval en legt zijn professoraat in Cambridge neer. Walter Hooper, een Amerikaanse lezer, dient hem enkele weken als secretaris, gaat terug naar Amerika en bereidt zich voor op een permanente betrekking bij Lewis, die echter op 22 november opnieuw een hartaanval krijgt en overlijdt.

Brieven, 1913-1963

Aan zijn vader, zondag 6·1·1913 · Cherbourg School, Malvern

My dear Papy, | die *beurzenkwestie* wordt dus volgende week eens en voor altijd geregeld: hoe goed of hoe slecht, dat weten we binnenkort. Ik ontleen altijd troost aan het feit, voorafgaand aan een belangrijke uitslag waar men zich zorgen over maakt, dat je eigen verwachtingen geen verschil kunnen maken voor die uitslag. Hoe dan ook heb ik een poging gedaan en verder moeten we afwachten. Tubbs heeft er onlangs over gesproken met de welbekende S. R. James,* en zo weten we nu dat Grieks, tot nu toe nogal een spookbeeld, geen belangrijk vak is – Frans en Engels zijn de belangrijkste. Mijn Frans is natuurlijk zwak, maar Engels denk ik wel goed aan te kunnen. Maar we moeten misschien niet te veel aan de uitslag denken tot het zover is. Het zal gaan zoals het gaat, en intussen houden we hoop.

Ik verwacht W. {*Warnie*} op het Coll. te zien als ik daar ben, en dat is maar goed ook want ik heb al lang niets meer van hem gehoord.

Woensdag hebben we *Julius Caesar* van Benson en zijn gezelschap gezien en we hebben genoten. Benson zelf als Marcus Antonius acteerde zo slecht als iemand maar acteren kan, verschrikkelijk overdreven en soms meer zingend dan sprekend. Als hij in de beroemde rede tot het volk zegt: 'So are they all, all honourable men', klinkt *all* als een woord met vier lettergrepen. De rest van het gezelschap was echter goed, vooral ene Carrington als Brutus, en Johnston als Caesar. Het afwijzend oordeel van Warnie over Shakespeare deel ik niet, maar ik moet zeggen dat er heel wat stukken zijn die zowel het realisme van modern toneel als de

* 'Tubbs' (A.C. Allen) was het schoolhoofd; James was hoofd van het nabijgelegen Malvern College, waar Lewis een beurs hoopte te krijgen.